

HRUSCSOV 1960-AS FRANCIAORSZÁGI KÖRUTAZÁSA A MAGYAR SAJTÓ TÜKRÉBEN¹

N. S. Khrushchev's visits all around the world were an important chapter of his foreign policy. In this study I introduce Khrushchev's roundtrip in France in 1960 through the Hungarian press. The Soviet Premier visited the major French cities and historical places. At the end of the visit Charles de Gaulle and Khrushchev discussed the international events and the relations of their countries. The two major Hungarian newspapers published articles almost every day about the visit, but later fewer than at the beginning. The Hungarian journalists reported every moment of the events and showed the positive French reactions. The visit affected the summit meeting in the middle of May in 1960, not just on the level of international relations, but even on the Hungarian news writing about the event.

Az alábbi tanulmányban Nyikita Sz. Hruscsov 1960. március 28.-április 3. közötti franciaországi körutazásának magyar sajtóviasszhangját mutatom be. A forrásaimat a Népszabadság, Magyar Nemzet és a Dunántúli Napló korabeli cikkei és levéltári iratok alkotják. A két országos sajtótermékre azért esett a választás, mert a korszakban a legnépszerűbb napilapok voltak.² A Dunántúli Napló pedig a regionális sajtóviasszhang bemutatása miatt került a vizsgálatba. Az írás kronologikusan halad az utazás eseményeivel és napi szinten elemzi a sajtó reakcióit.

Franciaország 1945 utáni történelme hazánkban egy népszerű téma. Több monográfia, memoár, forrásgyűjtemény, tanulmány jelent meg a korszak történetével kapcsolatban. Kiemelném Kecskés D. Gusztáv és Garadnai Zoltán forrásgyűjteményeit, amik az elmúlt három évben jelentek meg és közöltek százas nagyságrendben magyar nyelven forrásokat a korszakból.³ Charles De Gaulle és fiának memoárjai is elérhetők magyar nyelven, amik tartalmazznak

¹ Köszönetet mondok Dr. Garadnai Zoltánnak és Dr. Kecskés D. Gusztávnak a hozzám eljuttatott tanulmányokért, levéltári iratokért és tanácsadásért.

² TAKÁCS Róbert, Politikai újságírás a Kádár-korban. Napvilág Kiadó – Politikatörténeti Intézet, Budapest, 2012. (Továbbiakban: TAKÁCS, 2012) 59-60.

³ KECSKÉS D. Gusztáv, Magyar-francia kapcsolatok 1945-1990. Források. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest, 2013. (Továbbiakban: KECSKÉS, 2013); GARADNAI Zoltán, Iratok a magyar-francia kapcsolatok történetéhez (1957-1962). Gondolat Kiadó – Magyar Országos Levéltár, Budapest, 2011 (Továbbiakban: GARADNAI, 2011); GARADNAI Zoltán, Franciaország keleti nyitási politikája és a magyar-francia kapcsolatok története (1963-1968), Budapest, Gondolat, 2013.

információkat az utazással kapcsolatban.⁴ Az 1960-as évek magyar-francia kapcsolatok részfejezeteiből már születtek tanulmányok,⁵ de ezek elkerülték Nyikita Sz. Hruscsov útját. Az utazás súlyát az is jelzi, hogy Hruscsov hazaérkezése után egy hónapon belül megjelent a témával kapcsolatos nyilatkozatok, újságcikkek és az úton elhangzott beszédekből egy magyar nyelvű kiadvány.⁶

Ekkoriban a magyar újságírásban elvárás volt a nyugat-ellenes írásmód.⁷ A szovjet külpolitika nem lehetett kritizálni.⁸ Abban az időben a hírügynökségek anyagainak és beszédek közlése volt a legtöbb megjelentetett cikk és kerülték az esszéket, vélemények megjelentetését az országos napilapokban.⁹ Mindezek a tendenciák a vizsgált esemény kapcsán is megfigyelhetők.

A magyar-francia kapcsolatok javulása

Az 1958-tól megfigyelhető közeledés a kelet-nyugati kapcsolatokban egy javuló francia-szovjet viszonyt eredményezett, ami a magyar külkapcsolatokra is hatással volt.¹⁰ Az ENSZ Közgyűlésein a magyar-kérdés fenntartása egy kritikus pont volt a magyar-francia kapcsolatokban, mivel 1959-ben is a magyar javaslat ellen szavazott a francia delegáció.¹¹ De Gaulle hatalomra kerülését kritikusan fogadták Magyarországon és a sajtóban fasiszta jelzővel illették személyét.¹² Ez a viszony a második berlini válságot generáló Hruscsov ultimátum lejártakor változott meg, mert pozitívan fogadták a szovjet vezetők 1959. március 25.-én Charles De Gaulle egy sajtótájékoztatón elhangzott nyilatkozatát a német határokról.¹³ A francia államfő álláspontja eltért az amerikai tervektől, emiatt jöhetett létre a közeledés a Szovjetunió és Franciaország között.

A magyar-francia viszony javulásának első kézzelfogható példája egy könyv kiállítás volt. 1959. október 24. és november 8. között rendezték meg a tárlatot és ez idő alatt negyvenezer fő kereste fel. A francia nagykövet jelentése

⁴ DE GAULLE, Charles, A reménység emlékiratai. I. Az újjászületés. 1958-1962, Gradus ad Parnassum Könyvkiadó, Szeged, 2003, 172-178; DE GAULLE, Philippe: Apám, De Gaulle. Beszélgetések Michael Tauriackal, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2008, 535-538.

⁵ Például KLENJÁNSZKY Sarolta, A Kádár-rendszer és az eurokommunizmus. Párbeszéd a francia kommunistákkal. *Regio: Kisebbség, politika, társadalom* 2006/4, 141-164; MAJOROS István: Magyarország, hebdomadaire politique et l'image de la France dans les années 1960, *Öt kontinens*, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Budapest, 2011, 113-119.

⁶ RUDNYÁNSZKY István, *Hruscsov Franciaországban*, Kossuth Kiadó, Budapest, 1960. (Továbbiakban: RUDNYÁNSZKY, 1960.)

⁷ TAKÁCS, 2012. 180.

⁸ Uo. 185.

⁹ Uo. 184.

¹⁰ GARADNAI, 2011. 29.

¹¹ Uo. 56.; 61. dokumentum (173-174.) In GARADNAI, 2011.

¹² KECSKÉS, 2013. 59.

¹³ Uo. 60.

kiemelte, hogy az érdeklődők jelentős része nem is beszélt franciául.¹⁴

A meghívás

De Gaulle 1959. október 23.-án hívta meg Hruscsovot. Ezt a hazai lapok a Magyar Távirati Iroda (MTI) közleményei alapján már másnap hírül adták az olvasóknak.¹⁵ A Dunántúli Napló összes októberi számában megjelentetett legalább egy cikket a témához kapcsolódóan, de a két országos sajtótermék is egy-két lapszám kivételével foglalkozott az eseménnyel. Ezen írások a meghívással, a leendő csúcstalálkozó és az utazás rágyakorolt hatásáról szóltak.¹⁶ Egy elemzés jelent csak meg a bejelentés hónapjában a Magyar Nemzet hasábjain, amelyben az említett külpolitikai újságírói tendenciák megfigyelhetők: „A Hruscsov-de Gaulle találkozéhoz a kezdeményezés a francia elnöktől indult ki, még pedig olyan helyzetben, amikor talán a legélesebbé váltak az ellentétek Franciaország és az angolszász hatalmak között. Jellemző vonása az egész mai nemzetközi politikának, hogy ebben a helyzetben de Gaullenak nem maradt más választása, mint találkozót kérni Hruscsovtól.”¹⁷ Karikatúrát is megjelentettek a meghívásról.¹⁸

A magyar külügy az esemény után egy jelentésében a meghívást De Gaulle megítélésének javításához, a négyhatalmi csúcstalálkozó időpontjának eltolásához, a francia atomrobbantásokhoz és az Algériai-krízis rendezéséhez kötötte.¹⁹

Az előkészületek

1960 márciusában jelentek meg újra nagyobb számban cikkek az esemény előkészületeiről. Hruscsov megérkezéséig a Magyar Nemzet húsz, a Népszabadság tizenhét, a Dunántúli Napló nyolc írást jelentett meg. A legtöbb cikk a hónap második hetében, az eredeti program publikálásának idején került a sajtóba. A megjelentetett írások egyik része az út elhalasztásáról és a program

¹⁴ GARADNAI, 2011. 57-58; GARADNAI Zoltán: Franciaország és Kelet-Európa kapcsolatai a „békés egymás mellett élés”-től az „enyhülés” kezdetéig, 1958–1962. In Levéltári Közlemények 2005/2. 42; Jean Paul Boncour, a budapesti francia nagykövet távirata 68. dokumentum (186-187) GARADNAI, 2011.

¹⁵ De Gaulle meghívta Hruscsovot Párizsba. Dunántúli Napló, (Továbbiakban: DN) 1959.10.23. 1.; De Gaulle a csúcsertekezlet előtt találkozni akar Hruscsovval. Magyar Nemzet, (Továbbiakban: MN) 1959.10.23. 1; Nyugati értesülések szerint De Gaulle meghívta Párizsba Hruscsov elvtársat. A hírt hivatalosan eddig nem erősítették meg. Népszabadság, (Továbbiakban: NSZ) 1959.10.23. 5.

¹⁶ Például: Nyilatkozatok, kommentárok Hruscsov és De Gaulle várható találkozásáról. DN, 1959.10.24. 4.; A párizsi sajtó De Gaulle – Hruscsov-találkozóról. DN, 1959.10.25. 6.; De Gaulle a csúcsertekezlet előtt találkozni akar Hruscsovval. MN, 1959.10.23. 1.

¹⁷ Paál Ferenc, A Hruscsov-de Gaulle találkozó. MN, 1959.10.23. 3.

¹⁸ Népszabadság, 1959.10.27. 5.

¹⁹ MNL OL, XIX-J-2-j-FR-11/a-006798/1989 10.d. 59-60; MNL OL, XIX-J-1-j-FR-11/a – 006798/1959 10.d. 61-64.

újratervezéséről, a másik csoport meg a program publikálásának időpontjáról tartalmazott információkat.²⁰ Hruscsov 1960. március 15.-én érkezett volna eredetileg Párizsba, de ezt betegség miatt elhalasztották. A magyar olvasók megtudhatták, hogy az eredeti időpontra már elkezdték feldíszíteni az épületeket a francia fővárosban.²¹ Sok hír jelent meg az fejlemények pozitív szovjet reakcióiról.²² A hírügynökségi anyagoktól csak egy írás tért el, André Wurmser Álom - a látogatás előtt című esszéje formájában.²³

Az MTI és magyar lapok hat tudósítót küldtek Párizsba, hogy közvetítsenek az eseményekről. A nagykövetség nem készült fel mindenben a fogadásukra, mert az újságírók a beszámolójuk alapján marasztalták a magyar nagykövetet, hogy nem fordítottak kiemelt figyelmet az újságírókra, mert például nem biztosítottak közvetlen telefonkapcsolatot a nagykövetség vezetőivel. Az újságírókat megbízták azzal is, hogy információgyűjtést is folytassanak a Külügyminisztérium részére, különösen az esemény nemzetközi kapcsolatokban játszott szerepéről. A nagykövetség ott is hibázott, hogy több felkínált lehetőség közül, csak Pálffy Zoltánnak, az MTI tudósítójának tudtak férőhelyet szerezni a Hruscsovot követő újságírói csoportban, miközben több riporter delegálására is lehetőség lett volna.²⁴

Sík Endre külügyminiszterhez eljuttatott az utazásról szóló jelentésből kiderül, hogy a franciák igyekeztek mindent megtenni az esetleges tüntetések ellen. Ennek egy magyar dimenziója is volt: „Megállapítható az is, hogy a magyar emigráció semmiféle ellenséges akciót nem tudott megszervezni. Kétségtelen, ebben szerepet játszott az, hogy néhány száz magyar emigránst Korzikába szállítottak.”²⁵

Az első napok Párizsban

A szovjet pártfőtitkár Moszkvai indulásától kezdve folyamatos tájékoztatás volt a magyar sajtóban az eseményekről. Az MTI egy részletes tájékoztatást adott ki az indulásról, amelyből kiderült, hogy a reggel nyolc óras induláson az IL-28-as repülőgépen Hruscsovot a Pravda és Izvesztyia főszerkesztői is elkísérték.²⁶

²⁰ Például MTI: Itt a végleges hivatalos program. Március 28-án hozzák nyilvánosságra a Hruscsov – de Gaulle közleményt. MN, 1960.03.03.

²¹ A francia nép mind nagyobb érdeklődéssel várja Hruscsov elvtárs látogatását. Üdvözlő feliratok Párizs munkásnegyedeiben. NSZ, 1960.03.11. 5. „Egyetértéssel és baráti együttműködéssel egyengethetjük a világbéke útját” – írja Hruscsov látogatásáról Petit tábornok. NSZ, 1960.03.13, 1.

²² Például: MTI (Moszkva): Moszkvában nagy meglelégedéssel fogadták Hruscsov franciaországi utazása új időpontjának gyors kitűzését. MN, 1960.03.16, 2.

²³ Wurmser, André, Álom - a látogatás előtt. NSZ, 1960.03.13, 4-5.

²⁴ MNL OL, XIX-J-1-j-Fr-5/b-00395/1960 5.d. 46-49.

²⁵ MNL OL, XIX-J-1-j-Fr-5/b-00395/5-1960 5. d. 37.

²⁶ MIT (Moszkva): Indulás Moszkvából. MN, 1960.03.24, 1.

A magyar lapok az első két oldalát a megérkezés hírei töltötték meg.²⁷ A Párizsba küldött magyar tudósítók is a szovjet pártfőtitkár megérkezésétől kezdve küldték a beszámolóikat.²⁸ A három vizsgált újságban megtalálható volt Hruscsov és De Gaulle repülőtéren mondott beszéde és az esemény nemzetközi fogadtatása.²⁹ A Népszabadság összeállítása tartalmazott képeket is az eseményekről és egy térképet, amin a látogatás összes állomása dátummal és az odajutásra használt jármű sematikus ábrája volt látható.³⁰

A második napról a magyar lapok Hruscsov megbeszéléseit emelték ki. A Népszabadság két és fél, a Magyar Nemzet másfél, a Dunántúli Napló egy teljes lapnyi terjedelmet szentelt az előző nap eseményeiről szóló cikkeknek. Az állampárt lapja és a regionális újság képeket is közölt a történetekről. A magyar tudósítók a szovjet vezető programja mellett a francia polgárok reakcióit hangsúlyozták ki tudósításaikban.³¹

A harmadik nap eseményei közül Hruscsov és a francia kommunisták találkozóját tartották a szerkesztők a legfontosabbnak. A Magyar Nemzet és a Dunántúli Napló egy, a Népszabadság három oldal hosszúságban jelentett meg cikkeket a látogatásról.³² A két országos lap megjelentette Hruscsov nyilatkozatait és több cikket, például amelyben a pártfőtitkár feleségét Párizs legnépszerűbb asszonyának nevezték.³³

Az első párizsi tartózkodásról jelent meg anyag az első vidéki állomásról beszámoló lapszámokban is. Az olvasók később egy képet láthattak a szovjet küldöttség operaelőadáson történt részvételéről³⁴ és Hruscsov francia politikusoknak elmondott beszédét is megjelentette a Népszabadság.³⁵ Az utazás első szakaszáról a regionális lap három és fél oldalnyi írást és négy képet jelentett meg, a Magyar Nemzet négy oldalt és a Népszabadság több mint nyolc oldalnyi helyet szánt a lapban az eseményeknek és több képet is publikált.

²⁷ DN, 1960.03.24, 1-2; MN, 1960. 03. 24. 1-2. NSZ, 1960.03.24, 1-2.

²⁸ Dénes POLGÁR, Éjszakai telefonjelentésünk: Szovjet himnusz Párizsban. MN, 1960.03.24, 2; Anna BEBRITS – István KOVÁCS, Az első találkozás Párizs népével. NSZ, 1960.03.24, 2.

²⁹ DN, 1960.03.24, 1-2; MN, 1960.03.24, 1-2; NSZ, 1960.03.24, 1-2.

³⁰ NSZ, 1960.03.24, 1-2.

³¹ DN, 1960.03.25, 1-4; MN, 1960.03.25, 1-2; NSZ, 1960.03.25, 1-3.

³² DN, 1960.03.25, 1-4; MN, 1960.03.25, 1-2; NSZ, 1960.03.25, 1-3.

³³ „Párizs legnépszerűbb asszonya”. DN, 1960.03.28, 26. 4.

³⁴ KOVÁCS István, Az igazi siker a párizsi Operában. NSZ, 1960.03.27, 2.

³⁵ TASZSZ (Párizs): Hruscsov elvtárs beszéde francia parlamenti képviselők előtt. NSZ, 1960.03.27, 4.

A « Tour de France »³⁶

Március 26.-án vette kezdetét Hruscsov körutazása Franciaországban, amelynek első állomása Bordeaux volt. Az utazás az óramutató járásával ellentétes módon délnyugatról haladt keleti, majd északi irányba. Az országos lapok közel azonos hosszúságban közöltek cikkeket a korábbi napokhoz képest, de a vidéki lap már fél oldalra csökkentette az írásoknak szentelt helyet. Minden lap beszámolt arról a Hruscsovval egyidős borról, amit ajándékba kapott és a hatalmas tömegről ami a szovjet pártfőtitkárt fogadta. Az országos lapok a nagyobb terjedelmet az elhangzott beszédekből részletek közlésére használta fel.³⁷

Hruscsov Marseille, Dijon és Nîmes városában tett látogatásáról egy napon értesültek a magyar olvasók, mivel kivételes alkalmaktól eltekintve hétfőn nem jelentek meg a lapok. Ebből kifolyólag a nagyobb terjedelemben foglalkoztak az eseményekkel. Minden újság beszámolt az egyes város fogadtatásáról és egy francia farm meglátogatásáról. A Népszabadság volt az egyetlen, amely Hruscsov beszédeiből kettőt is közölt.³⁸ A magyar tudósítokat elbűvölte a hatalmas érdeklődés: „Alig, hogy befejeződött a látogatás és a vendégek kiléptek a kapun az emberek áttörték a rendőrkordont és odarohantak Hruscsovhoz. Elsodorták a kocsitól, százával nyúltak felé a baráti karok.”³⁹

Provence-ból északabbra repült a szovjet pártfőtitkár és felkereste Verdun-t, Reims-t, Metz-et, Épernay-t. Az út jelen szakaszáról a korábbiakhoz hasonló hosszúságú helyet szenteltek a lapokban.⁴⁰ A városok meglátogatásáról született beszámolóknál a történelmi szerepüket hangsúlyozták és nevezték Verdun-t „az első világháború Sztálingrádjának”.⁴¹ Hruscsov Reimsben elhangzott beszéde a magyar olvasókhoz is eljutott.⁴²

A vidéki körutazás utolsó állomásai Lille és Roubaix városa volt. Ettől a ponttól kezdett csökkenni az utazásról szóló anyagoknak szentelt oldalszám a lapokban. A látogatás korábbi állomásain is felkeresett Hruscsov gyárakat, ipari létesítményeket, azonban a magyar sajtó ezen állomásról szóló beszámolóban számolt be ezen eseményekről részletesen.⁴³

A magyar sajtó a Párizsba visszaérkezéssel tekintette lezártnak az utazás

³⁶ A magyar sajtó használta ezt a kifejezést az utazás nem Párizsban zajló szakaszára. POLGÁR Dénes, Párizsi telefonjelentésünk. A "Tour de France" mérlege. In MN, 1960.04.01, 2; BEBRITS Anna, Párizsba küldött munkatársunk telefonjelentése: Hruscsov megnyerte a "Tour de France"-ot. NSZ, 1960.04.01, 3.

³⁷ DN, 1960.03.27, 1.-6; MN, 1960.03.27, 1-2; NSZ, 1960.03.27, 1-2.

³⁸ NSZ, 1960.03.30, 2-3; NSZ, 1960.03.29, 1-3; MN, 1960.03.29, 1-2; DN, 1960.03.29, 1.-4.

³⁹ BEBRITS Anna, Több száz ezres tömeg Marseille-ben. NSZ, 1960.03.29, 1-2.

⁴⁰ DN, 1960.03.30, 1.-4; MN, 1960.03.30, 1-2; NSZ, 1960.03.30, 1-3.

⁴¹ NSZ, 1960.03.30, 1.

⁴² NSZ, 1960.03.31, 2-3.

⁴³ NSZ, 1960.04.01, 1-3; MN, 1960.03.31, 1-2; DN, 1960.03.31, 1.-4.

első felét. Bebrits Anna, a Népszabadság tudósítója francia lapokra hivatkozva azt írta: „Hruscsov megnyerte a ‘Tour de France’-ot.”, mivel több ezres tömeg fogadta a városokban a katolikus egyház intelmei ellenére.⁴⁴ A Népszabadság tizenhét, a Dunántúli Napló nyolc képet publikált az út e szakaszáról. Bár a látogatás végéhez közeledve a cikkek mennyisége csökkenni kezdett, de a vidéki szakasról jelent meg ennek ellenére a legtöbb írás.

A De Gaulle – Hruscsov tárgyalások

A látogatás a két ország vezetőinek tárgyalásaival végződött. A magyar sajtó ezekről a tárgyalásokról beszámolt, de jelentősen lecsökkent a korábbiakhoz képest a cikkek mennyisége és hossza. A tárgyalások előtt még felkereste a szovjet pártfőtitkár a Párizs melletti Renault gyárat, ahonnan a magyar tudósítók is közöltek részleteket az elhangzott beszélgetésekből.⁴⁵ Hruscsov itt a munkások mellett a szakszervezet vezetőivel is találkozott.⁴⁶

A rambouillet-i tárgyalásokról a Népszabadság másfél, a Magyar Nemzet kevesebb, mint fél, a Dunántúli Napló egy oldalnyi írást jelentett meg. A megbeszélések témái és eredményei helyett a tudósítók a tárgyalások helyszínéről adtak jelentést. A következő nap eseményei közül a sajtótájékoztatóról beszámoltak a magyar lapok, de a Dunántúli Napló először nem hozott le a címlapon cikket az eseményekről.⁴⁷ Egy nap késéssel a magyar olvasók elolvashatták Hruscsov televíziós beszédének írott változatát és a francia-szovjet közös nyilatkozatot is.⁴⁸

A hazaindulásról a regionális lap nem adott tájékoztatást, szemben a két országos sajtótermékkel, amik a látogatást pozitívan megítélő cikkeket és beszédeket közöltek. A tudósítók remélték, hogy Camp David szelleme később is sikeres lesz.⁴⁹ Hruscsov hazaérkezésekor tett nyilatkozatait mindhárom sajtótermék közölte.⁵⁰ 1960. április 4.-e kapcsán célszerű megjegyezni, hogy bár akkor közltek a lapok a hazaindulás híreit, de a címlapon nem jelenhetett meg, mert akkor a második világháború magyarországi harcainak lezárásának tizenötödik évfordulóját ünnepelték.

Utóélet és a sajtóvisszhang összegzése

Hruscsov hazaérkezése után csak a két vizsgált országos lap foglalkozott még

⁴⁴ Bebrits Anna, Párizsba küldött munkatársunk telefonjelentése: Hruscsov megnyerte a „Tour de France”-ot. NSZ, 1960.04.01, 03.

⁴⁵ Kovács István, Hruscsov elvtárs ismét Párizsban. NSZ, 1960.04.01, 1.

⁴⁶ DN, 1960.04.01, 1-4; MN, 1960.04.1, 1-2; 1960.04.01, 1-3.

⁴⁷ DN, 1960.04.02, 1; NSZ, 1960.04.02, 1-4; MN, 1960.04.02, 1; DN, 1960.04.03, 1; NSZ, 1960.04.03, 1-5; MN, 1960.04.03, 1-2.

⁴⁸ NSZ, 1960.04.04, 6.

⁴⁹ MN, 1960.04.04, 5; NSZ, 1960.04.04, 7.

⁵⁰ MN, 1960.04.06, 1-2; DN, 1960.04.06, 4; NSZ, 1960.04.06, 5.

az utazással. Megjelent cikk a francia sajtóviszhangról⁵¹ és a Francia-Szovjet Társaság nyilatkozatát közölték.⁵²

Az események utóéletéhez kapcsolódik az, hogy még 1960 áprilisában megjelent egy válogatás nyilatkozatokból, grafikákból, beszédekből, amik az utazáshoz kapcsolódtak.⁵³ Továbbá született egy filmhíradó különkiadás is Hruscsov utazásáról.⁵⁴ Vince József, a párizsi magyar nagykövetségtől, egy előadást tartott az utazásról a nyár folyamán, Magyarországon.⁵⁵

A kiküldött magyar tudósítokat 1960. április 21-én egy megbeszélésre hívták össze, ahol öten jelentek meg. Itt beszámoltak arról, hogy bár telefonhasználattal, fordítással és egy alkalommal a szállításban segített nekik a magyar nagykövetség, de összességében nem érdekelte a külügyi intézményt a munkájuk, lassú volt az adminisztráció és a nagykövettel közvetlen telefonkapcsolatot sem sikerült kapniuk.⁵⁶

Összességében a vizsgált magyar sajtótermékek több mint kétszáz újságcikket és hatvannégy képet publikáltak az eseményről. Az esemény súlya miatt az előzmények és az utazás után kevéssel megrendezett négyhatalmi csúcstalálkozó miatt a cikkek negyven százaléka a látogatás előtt és után jelent meg. A Népszabadság közölte a legtöbb írást a látogatásról, amit a Magyar Nemzet követett a sorban. A regionális sajtóorgánum az utazás befejezése után nem is közölt cikkeket a reakciókról, események utóéletéről. Hruscsov franciaországi látogatása további kutatások tárgyát képezheti, mivel a magyar lapok reakcióinak vizsgálata csak egy megközelítési módja az utazásnak.

MÁTÉ ZSOLT

Pécsi Tudományegyetem
zsolt.mate@hotmail.com

⁵¹ MTI (Párizs) Hruscsov őszinte emberi szavai eljutottak a franciák szívéig. NSZ, 1960.04.10, 5.

⁵² MTI (Párizs) A Francia-Szovjet Társaság nyilatkozata Hruscsov látogatásának eredményeiről. NSZ, 1960.04.12, 5.

⁵³ RUDNYÁNSZKY, 1960.

⁵⁴ A film leírása elérhető, a letöltés ideje: 2013.11.26.

<http://www.filmintezet.hu/uj/hirado/heti/index.php?y=hir&id=1808&eid=11798>

⁵⁵ 84. dokumentum GARADNAI, 2011. 228-230.

⁵⁶ MNL OL, XIX-J-1-j-Fr-5/b-00395/1960 5.d.) 46-49.